

แผนสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ

กรมฝนหลวงและการบินเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระบวนการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน

แผนการสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ
กรมฝนหลวงและการบินเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กระบวนการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน

1. หลักการและเหตุผล

กรมฝนหลวงและการบินเกษตรมีพันธกิจหลักในการบริหารจัดการน้ำในชั้นบรรยากาศให้เกิดฝนในปริมาณและการกระจายตัวที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาการเกษตร การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ และบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างบูรณาการ โดยในทุกๆ ปีกรมฝนหลวงและการบินเกษตรได้จัดเตรียมความพร้อมของปัจจัยในการดำเนินงาน และจัดทำแผนปฏิบัติราชการในการปฏิบัติการฝนหลวงอย่างต่อเนื่อง เพื่อบรรเทาปัญหาภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ ได้แก่ ปัญหาภัยแล้ง และการเกิดสภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลานาน รวมทั้งการปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาปัญหาหมอกควันและไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือและภาคใต้ การปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อยับยั้งและบรรเทาความรุนแรงของพายุลูกเห็บที่อาจเกิดจากพายุฤดูร้อน ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงประจำภาค จำนวน 5 ศูนย์ ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์ฯภาคเหนือ, ศูนย์ฯภาคกลาง, ศูนย์ฯภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ศูนย์ฯภาคตะวันออก และศูนย์ฯภาคใต้ สามารถดำเนินการจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวง หรือหน่วยย่อยเพิ่มเติมได้เพื่อขยายรัศมี และพื้นที่ในการบินปฏิบัติการฝนหลวงให้ครอบคลุมพื้นที่ 25 ลุ่มน้ำหลัก ในพื้นที่ทั่วประเทศไทยรวม 77 จังหวัด

กระบวนการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน เป็นกระบวนการดำเนินงานปฏิบัติการฝนหลวงในรอบ 1 วัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการฝนหลวงในการช่วยเหลือเกษตรกร และประชาชนผู้ร้องขอได้อย่างทันเหตุการณ์ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ขอบเขตของกระบวนการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. การเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยการปฏิบัติการฝนหลวง
2. การวางแผนการปฏิบัติการฝนหลวง
3. การเตรียมขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง
4. การขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงและติดตามการปฏิบัติการฝนหลวง
5. การรายงานผลการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน
6. การตรวจสอบและดูแลความเรียบร้อยของอากาศยาน

ในแต่ละปีกรมฝนหลวงและการบินเกษตรจะมีผู้ขอรับบริการฝนหลวง ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกร ประชาชนทั่วไป รวมทั้งหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด องค์กรด้านการเกษตร และหน่วยงานภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น เพื่อขอรับบริการฝนหลวง ในการบรรเทาปัญหาภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง และการเติมน้ำต้นทุนในเขื่อนเป้าหมายขนาดใหญ่ โดยในปีงบประมาณ 2556 มีผู้ขอใช้บริการฝนหลวง จำนวน 1,194 ราย

กรมฝนหลวงและการบินเกษตร ได้กำหนดกระบวนการงานการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวันให้กับเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงประจำภาคต่างๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ถือปฏิบัติ ซึ่งขั้นตอนที่อาจเกิดปัญหา หรือความเสี่ยงในการทุจริต ไม่โปร่งใส ของกระบวนการงานการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน ได้แก่ขั้นตอนการวางแผนการปฏิบัติการฝนหลวง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการวางแผนการปฏิบัติการฝนหลวง ต้องเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาวางแผน และตัดสินใจเลือกพื้นที่เป้าหมายในการขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงในแต่ละวัน โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทุจริต ไม่โปร่งใสในการปฏิบัติราชการ หากการให้บริการการปฏิบัติการฝนหลวงไม่มีความเป็นธรรมาภิบาลความโปร่งใสในการช่วยเหลือเกษตรกร และการให้บริการประชาชน ย่อมส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กรทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ รวมทั้งเกิดข้อร้องเรียนจากการปฏิบัติการฝนหลวงได้

กรมฝนหลวงและการบินเกษตรได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดกระบวนการงานการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน เป็นกระบวนการงานที่นำมาสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการงานการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน เป็นกระบวนการงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน และบริการสาธารณะ โดยมีปัจจัยสำคัญที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ส่วนราชการมุ่งเน้นในการสร้างความโปร่งใส ลดการทุจริตคอร์รัปชันตามประเภทกระบวนการงาน

2. วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงาน

2.1 วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

1. เพื่อสร้างมาตรฐานการให้บริการฝนหลวงอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน โปร่งใส และเป็นธรรม
2. เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประจำศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง และผู้ขอรับบริการฝนหลวง เกี่ยวกับขั้นตอนการขอรับบริการ หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ในการกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อช่วยเหลือ ให้มีความชัดเจนลดการใช้ดุลพินิจ
3. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ขอรับบริการฝนหลวง โดยการสร้างและขยายเครือข่ายอาสาสมัครฝนหลวงให้ครอบคลุมพื้นที่พื้นที่การให้บริการ

2.2 เป้าหมายของการดำเนินงาน มาตรฐานของการให้บริการที่สามารถปฏิบัติได้ และให้บริการได้อย่างเป็นธรรม

2.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) กรมฝนหลวงและการบินเกษตรมีมาตรฐานของการให้บริการฝนหลวงสำหรับประชาชนที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย และลดความยุ่งยากของการขอรับบริการ
- 2) กรมฝนหลวงและการบินเกษตรมีช่องทางในการสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้รับบริการฝนหลวงและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านการจัดตั้งและการขยายเครือข่ายอาสาสมัครฝนหลวง

3. แนวทางการวิเคราะห์ปัญหา

กรมฝนหลวงและการบินเกษตรได้คัดเลือกกระบวนการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวันเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาหรือความเสี่ยงในการเกิดทุจริตคอร์รัปชัน โดยทำการวิเคราะห์ตามขอบเขตของกระบวนการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอนในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. การเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยการปฏิบัติการฝนหลวง
2. การวางแผนการปฏิบัติการฝนหลวง
3. การเตรียมขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง
4. การขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงและติดตามการปฏิบัติการฝนหลวง
5. การรายงานผลการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน
6. การตรวจสอบและดูแลความเรียบร้อยของอากาศยาน

รายละเอียดของกระบวนการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน ดูภาคผนวก ก.

3.1 ระบุและประเมินระดับความเสี่ยง

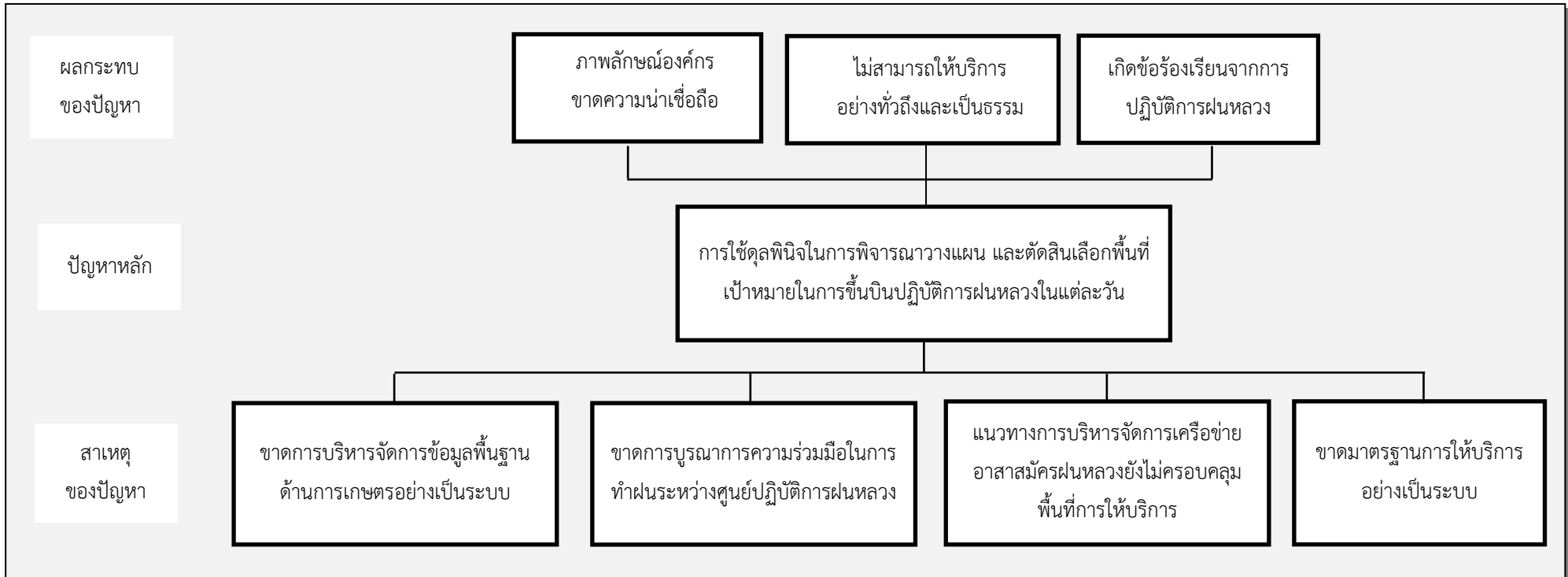
ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ปัญหาหรือความเสี่ยงในการเกิดทุจริตคอร์รัปชัน	โอกาสที่จะเกิด			ความรุนแรงของผลกระทบ			คะแนน (โอกาส x ความรุนแรง)
			สูง (3)	กลาง (2)	ต่ำ (1)	สูง (3)	กลาง (2)	ต่ำ (1)	
1	การเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยการปฏิบัติการฝนหลวง	ไม่พบปัญหาหรือความเสี่ยงในการเกิดทุจริตคอร์รัปชัน	-	-	-	-	-	-	-
2	การวางแผนปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน	การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาวางแผน และตัดสินใจเลือกพื้นที่เป้าหมายในการขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงในแต่ละวัน	-	✓	-	✓	-	-	6

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ปัญหาหรือความเสี่ยงในการเกิดทุจริตคอร์รัปชัน	โอกาสที่จะเกิด			ความรุนแรงของผลกระทบ			คะแนน (โอกาส x ความรุนแรง)
			สูง (3)	กลาง (2)	ต่ำ (1)	สูง (3)	กลาง (2)	ต่ำ (1)	
3	การเตรียมการขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง	การเบิกจ่ายสารฝนหลวงไม่ปฏิบัติตามระเบียบพัสดุ	-	-	✓	✓	-	-	3
4	การขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง	การใช้ดุลพินิจในการกำหนดปริมาณสารฝนหลวงที่ใช้กับเมฆในรูปแบบต่างๆ ขณะขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง	-	-	✓	-	✓	-	2
5	การรายงานผลการปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน	ไม่พบปัญหาหรือความเสี่ยงในการเกิดทุจริตคอร์รัปชัน	-	-	-	-	-	-	-
6	การตรวจสอบและดูแลความเรียบร้อยของอากาศยาน	ไม่พบปัญหาหรือความเสี่ยงในการเกิดทุจริตคอร์รัปชัน	-	-	-	-	-	-	-

3.2 จัดลำดับและคัดเลือกปัญหาหรือความเสี่ยง

โอกาสที่จะเกิด	สูง		
	กลาง		การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาวางแผน และตัดสินใจพื้นที่เป้าหมายในการขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงในแต่ละวัน
	ต่ำ	การใช้ดุลพินิจในการกำหนดปริมาณสารฝนหลวงที่ใช้กับเมฆในรูปแบบต่างๆ ขณะขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง	การเบิกจ่ายสารฝนหลวงไม่ปฏิบัติตามระเบียบพัสดุ
		ต่ำ	สูง
		กลาง	
			ความรุนแรงของผลกระทบ

3.3 วิเคราะห์ปัญหาหรือความเสี่ยงของกระบวนการงาน

4. กำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	น้ำหนัก	เกณฑ์การให้คะแนน				
		1	2	3	4	5
1. ร้อยละการให้บริการฝนหลวงตามที่ได้รับบริการร้องขอ	50	ร้อยละ 80	ร้อยละ 82.5	ร้อยละ 85	ร้อยละ 87.5	ร้อยละ 90
2. จำนวนพื้นที่เป้าหมายมีฝนตกจากการปฏิบัติการฝนหลวง	20	ร้อยละ 80 (184.00 ล้านไร่)	ร้อยละ 85 (195.50 ล้านไร่)	ร้อยละ 90 (207.00 ล้านไร่)	ร้อยละ 95 (218.50 ล้านไร่)	ร้อยละ 100 (230.00 ล้านไร่)
3. มีโครงการหรือกิจกรรมที่สนับสนุนการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครฝนหลวง	15	จำนวน 1 โครงการ	จำนวน 2 โครงการ	จำนวน 3 โครงการ	จำนวน 4 โครงการ	จำนวน 5 โครงการ
4. ระดับความสำเร็จในการจัดทำคู่มือมาตรฐานของการให้บริการ	15	ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนการจัดทำร่างคู่มือมาตรฐานของการให้บริการ	ได้คู่มือมาตรฐานของการให้บริการฉบับร่าง	ประชุมคณะทำงาน เพื่อพิจารณา แก้ไข ปรับปรุงคู่มือมาตรฐานของการให้บริการฉบับร่างให้มีความสมบูรณ์	จัดทำคู่มือมาตรฐานของการให้บริการฉบับสมบูรณ์	สื่อสาร ประชาสัมพันธ์คู่มือฯ ให้กับหน่วยงานภายในกรมฯ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
รวม						

5.แนวทางแก้ไขปัญหาหรือความเสี่ยง

5.1 การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาหรือความเสี่ยง

กระบวนการงาน...การปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน.....			
ประเภทกระบวนการงาน...การให้บริการประชาชนและบริการสาธารณะ.....			
ปัญหาหรือความเสี่ยง...การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาวางแผน และตัดสินใจเลือกพื้นที่เป้าหมายในการขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงในแต่ละวัน.....			
ปัจจัยสำคัญในการสร้างความโปร่งใส (เกณฑ์คุณภาพตามตัวชี้วัด)	มาตรการ ที่ดำเนินการในปัจจุบัน	ประเมินแนวทางแก้ไขที่ดำเนินการ ในปัจจุบัน	มาตรการเพิ่มเติม
ปัจจัยที่ 1 ลดความยุ่งยาก ซับซ้อนของ กระบวนการงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีคู่มือในการปฏิบัติงานฝนหลวงประจำวัน 2. การเพิ่มช่องทางการให้บริการผ่านทางเว็บไซต์ของกรมฝนหลวงและการบินเกษตร 3. การประชาสัมพันธ์การขอรับบริการฝนหลวงในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง ทั้ง 5 ภาค 4. application ฝนหลวง 	เพียงพอ	
ปัจจัยที่ 2 สร้างการมีส่วนร่วมกับผู้รับบริการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสร้างเครือข่ายอาสาสมัครฝนหลวง 2. การประชุม และการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) 3. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของแต่ละศูนย์ฯ ลงพื้นที่เพื่อสำรวจปัญหาภัยแล้งจากเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ 	ไม่เพียงพอ	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการการฝึกอบรมอาสาฯ เพื่อเพิ่มจำนวนเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่การให้บริการ

กระบวนการงาน...การปฏิบัติการฝนหลวงประจำวัน.....			
ประเภทกระบวนการงาน...การให้บริการประชาชนและบริการสาธารณะ.....			
ปัญหาหรือความเสี่ยง...การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาวางแผน และตัดสินใจเลือกพื้นที่เป้าหมายในการขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวงในแต่ละวัน.....			
ปัจจัยสำคัญในการสร้างความโปร่งใส (เกณฑ์คุณภาพตามตัวชี้วัด)	มาตรการ ที่ดำเนินการในปัจจุบัน	ประเมินแนวทางแก้ไขที่ดำเนินการ ในปัจจุบัน	มาตรการเพิ่มเติม
ปัจจัยที่ 3 ให้บริการอย่างเป็นธรรม เสมอภาค	1. การปฏิบัติการฝนหลวงในทุกพื้นที่ตามที่ร้องขอ หรือพื้นที่ประสบภัยพิบัติ เช่น พื้นที่ภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง ปัญหาหมอกควัน เป็นต้น 2. การดำเนินการช่วยเหลือและการตอบกลับผลการ ดำเนินงานให้แก่ผู้รับบริการทราบ	ไม่เพียงพอ	1. การจัดทำระบบการจัดการข้อร้องเรียน/การร้องขอ ฝน และมีการประกาศให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทราบ
ปัจจัยที่ 4 มีมาตรฐานการให้บริการและการ ประกาศให้ทราบ	1. มีการแจ้งการตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงให้กับ หน่วยงานราชการในพื้นที่ของศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง เช่น กษ.จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ไม่เพียงพอ	1. จัดทำมาตรฐานการให้บริการ และมีการ ประชาสัมพันธ์/ประกาศให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทราบ

5.2 แผนการดำเนินงาน

มาตรการ	ปฏิทินดำเนินงาน (2557)						หมายเหตุ
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
1. การจักระบบการจัดการข้อร้องเรียน/การร้องขอฝน							
1.1 กำหนดช่องทางการจัดการข้อร้องเรียน/การร้องขอฝน			←	→			
1.2 มีการจัดทำแผนภูมิ รูปภาพ ประกาศให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ						←	→
2. จัดทำมาตรฐานของการให้บริการ							
2.1 แต่งตั้งคณะทำงาน		←	→				
2.2 ประชุมพิจารณา ทบทวน หลักเกณฑ์ และมาตรฐานของการให้บริการ			←	→			
2.3 จัดทำคู่มือมาตรฐานของการให้บริการ					←	→	
2.4 การประชาสัมพันธ์/ประกาศให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ						←	→
3. โครงการจัดฝึกอบรมอาสาสมัครฝนหลวง							
3.1 การฝึกอบรม อสฝล. ภาคเหนือ		←	→			←	→
3.2 การฝึกอบรม อสฝล. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ				←	→		
3.3 การฝึกอบรม อสฝล. ภาคตะวันออก						←	→